

Diasporos jaunimo karo tarnyba Lietuvoje: tarp iššūkių ir ryšio su tėvyne paieškų

Kasmet šauktinių sąrašuose atsiranda ir užsienyje gyvenančių lietuvių vardų. Diasporos jaunimui karo tarnyba kelia daugiau iššūkių nei jaunuoliams gyvenantiems Lietuvoje. Ne visi iš užsienio atvykę lietuviai gali laisvai bendrauti lietuviškai, jų darbo teisių negina Lietuvos teisės aktai, kai kurie net nežino, kad turi atlikti pilietinę pareigą tėvynėje. Šia tema mintimis pasidalijo savanoriškai karo tarnybą atlikę užsienio lietuviai ir Lietuvos kariuomenės atstovas.

Gabija Vaitkevičiūtė | Pasauliolietuvis.lt

Karo tarnyba | Arūno Balčiūno archyvo nuotr.

„Absoliuti dauguma savo noru atliekančiųjų karinę tarnybą yra Lietuvoje gyvenantys asmenys. Būna atvejų, kai atvyksta atlikti karinės tarnybos užsienio lietuviai, nepatekę į šaukiamųjų sąrašus, tačiau tai nėra ženklūs skaičiai“, – teigia Arūnas Balčiūnas, Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos direktorius.

Lietuvių kalbos žinios - būtinos

Lietuvių kalbos kursų šauktiniams kariuomenėje nėra, tad karo tarnybą pradedantys asmenys turėtų turėti bent bazinės lietuvių kalbos žinias.

Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos direktoriaus teigimu, jaunuoliui, neturėjusiam galimybės išmokyti lietuvių kalbos šeimoje ar lituanistinėje mokykloje, karo tarnybos pradžia būtų labai sunki.

„Nuo nulio išmokyti kalbos galimybės neturime. Tačiau turime ne vieną atvejį, kai iš užsienio atvykę jaunuoliai turėjo bazinių lietuvių kalbos žinių ir patekę į aplinką, kurioje kalbama tik lietuviškai, savo įgūdžius labai pagerina. Po devynių mėnesių tokie jaunuoliai išvyksta jau neblogai kalbantys lietuviškai“, – teigia A. Balčiūnas.

Karo tarnybą Lietuvoje atlikęs Kanados lietuvis Joris Meiklejohn atvyko jau

mokėdamas lietuviškai. Jis lankė šeštadieninę mokyklą, dalyvavo lietuvių bendruomenės Kanadoje veiklose, namuose su šeima kalba lietuviškai. Tad nors ir buvo sunku įsilieti į naują aplinką, kur kalbama tik lietuviškai, jis prie jos greitai priprato.

J. Meiklejohn dalijasi, jog jo skyriuje kartu tarnybą atliko kitas užsienio lietuvis, kuris labai silpnai mokėjo lietuviškai.

„Kas jam buvo suteikiama – iš geros širdies kiti lietuviai vakarais skirdavo laiko savanoriškai padėti mokytis kalbos. Nors man buvo ne taip sunku, kartu vakarais mokydavomės lietuvių gramatikos. Tačiau tai nebuvo formalios pamokos, mums padėdavo kolegos“, – pasakoja J. Meiklejohn.

Be to, J. Meiklejohn prisimena, jog sunkumą dėl kalbos išskildavo ne tik diasporos lietuviams, bet ir Lietuvoje gyvenantiems tautinių mažumų atstovams.

Argentinios lietuviui Kovui Juan Lukšui tikslas pagerinti lietuvių kalbos žinias tapo viena pagrindinių priežasčių savanoriškai atlikti karo tarnybą.

Kovas Juan Lukšas | Asmeninio archyvo nuotr.

„Prieš tarnybą Lietuvoje jau gyvenau metus su puse, planavau stoti į lietuvišką studijų programą universitete, tačiau mano lietuvių kalbos žinios nebuvo labai geros. Todėl nusprendžiau dar metus nestudijuoti ir atlikti karo tarnybą“, – sako

K. J. Lukšas.

Sunkumai derinant karo tarnybą su asmeniniais įsipareigojimais

Lietuvos teisės aktai gina pagal darbo sutartį bei valstybės tarnyboje dirbančių, atlikti karo tarnybą pašauktų asmenų teises. Tačiau, žinoma, Lietuvos teisės aktai negalioja užsienio valstybėse. Dirbantiems užsienyje šauktiniams tenka išeiti iš darbo.

„Yra pavyzdžių, kai darbdaviai geranoriškai išleidžia ir laukia sugrįžtančio jaunuolio, grįžusio į Lietuvą atlikti tarnybos. Tačiau tai yra vienetiniai atvejai. Metus laukti grįžtančio žmogaus nedaug kas gali“, – konstatuoja A. Balčiūnas.

Pašnekovas atkreipia dėmesį, jog pagal Lietuvos teisės aktus šauktiniui praradus darbo vietą užsienyje tai gali būti traktuojama kaip neproporcingai didelė žala asmeniniams interesams. Kai kuriems jaunuoliams šaukimo proceso metu tarnyba gali būti atidėta.

„Yra buvę atvejų, kai atlikę tarnybą jaunuoliai grįžo dirbti į užsienį, ir darbdaviai, palyginę du kandidatus, kurių vienas atliko tarnybą, o kitas neatliko – prioritetą teikė tarnybą atlikusiam pretendentai. Karinės tarnybos patirtis vertinama ir užsienio darbdavių – ieškant darbo ar grįžtant į buvusią darbo vietą“, – sako A. Balčiūnas.

Kita problema iškyla jaunuoliams, kurie turi pasiėmę paskolų iš užsienio bankų.

„Lietuvos bankai yra įpareigoti atsižvelgti į tai, kad asmuo atlieka karo tarnybą. Jeigu jaunuolis yra pasiėmęs paskolą iš užsienio banko, neturinčio filialo Lietuvoje, gali būti sudėtinga gauti lengvatų paskolos grąžinimui“, – sako kariuomenės atstovas.

J. Meiklejohn nusprendė atlikti karo tarnybą savanoriškai 2022 m., per pandemijos laikotarpį. Tuo metu jis studijavo Toronto universitete, kur tęsia mokslus ir dabar. J. Meiklejohn pasakoja, kad sunkumų dėl studijų neiškilo, jis padarė metų pertrauką.

Joris Meiklejohn | Asmeninio archyvo nuotr.

Tai nebuvo sudėtinga, nes Lietuvoje tarnyba trunka 9 mėnesius, tad vienų laisvų mokslo metų užtenka. J. Meiklejohn sako, kad jo bendramoksliams iš kitų šalių atlikti karinę tarnybą savo valstybėse sudėtingiau, jei ji trunka ilgiau nei metus.

Ne visus pasiekia informacija apie karo tarnybą

„Gyvendamas Argentinoje nieko negirdėjau apie karo tarnybą. Viską sužinojau tik pradėjęs gyventi Lietuvoje. Manau, kad diasporą reikėtų labiau informuoti. Su manimi susiekė nemažai Argentinoje gyvenančių lietuvių ir tik iš manęs sužinojo, kad jiems reikia du kartus per metus tikrinti šaukiamųjų sąrašus“, – sako K. J. Lukšas.

J. Meiklejohn pastebi, kad Kanados lietuviai taip pat yra nepakankamai informuojami.

„Prieš tarnybą nemačiau jokių skelbimų ar veiklų apie karinę tarnybą Kanados lietuvių bendruomenėje. Kadangi turiu Lietuvos pilietybę, kartais susimąstydavau, kad reikės tarnauti kariuomenėje, tad kai susiklostė palankios sąlygos per pandemijos laikotarpį, pats nusprendžiau tarnauti savanoriškai“, – prisimena Kanados lietuvis.

A. Balčiūnas atkreipia dėmesį, jog kiekvienais metais yra sudaromas prievolininkų sąrašas. Šis sąrašas yra viešai prieinamas internetu www.karys.lt. Jame galima

pasitikrinti, ar jaunuolis yra šaukiamųjų sąraše.

Labai svarbus žingsnis – užmegzti kontaktą su karo prievolės ir komplektavimo padaliniu, apsikeisti kontaktine informacija.

Internetiniame puslapyje taip pat yra atskira skiltis, skirta užsienyje gyvenantiems piliečiams.

Arūnas Balčiūnas | Asmeninio archyvo nuotr.

„Organizuojame nuotolinius ir gyvus susitikimus su lietuvių bendruomenėmis užsienyje, kasmet aplankome 2 – 4 diasporos bendruomenes. Be to, per Lietuvos ambasadas užsienyje platiname elektroninius ir fizinius lankstinukus su svarbiausia informacija“, – teigia A. Balčiūnas.

Karo tarnyba – būdas įsitvirtinti Lietuvoje

„Privalomosios karo tarnybos atlikimas yra erdvė, kurioje jaunuolis gali pamatyti svarbiausius darbo kariuomenėje aspektus. Visus baigusius tarnybą skatiname neprarasti ryšių su kariuomene. Vienas iš būdų – tapti profesinės karo tarnybos kariu“, – akcentuoja A. Balčiūnas.

Apie likimą Lietuvos kariuomenėje mąstė ir Argentinos lietuvis K. J. Lukšas.

„Buvau beveik nusprendęs pasilikti ir tęsti karjerą kariuomenėje, tam įtakos turėjo geros darbo sąlygos ir atlyginimas. Tačiau nusprendžiau, kad noriu studijuoti universitete“, – teigia pašnekovas.

A. Balčiūnas pabrėžia, jog profesinės karo tarnybos karių atlyginimas yra konkurencingas Lietuvoje, tačiau varžytis su kai kuriomis užsienio valstybėmis, kurios turi aukštą pragyvenimo lygį, yra sunkiau.

„Darbas kariuomenėje gali tapti galimybe įsitvirtinti Lietuvoje ir galbūt vėliau susirasti darbą civiliniame sektoriuje“, – sako pašnekovas.

Per karo tarnybą stiprinamas ryšys su Lietuva

J. Meiklejohn pasakoja, jog vaikystėje kas antrą vasarą praleisdavo Lietuvoje, tačiau tai tęsėsi tik iki kol jam sukako 12 m., tad prieš atvykdamas atlikti tarnybos ilgą laiką nebuvo lankęsis tėvynėje.

„Tarnyba pakeitė mano santykį su Lietuva. Dabar turiu bendraamžių pažįstamų ir draugų. Galbūt tarnyba nesukėlė daugiau patriotizmo, bet per ją labiau susidomėjau Lietuva ir galimybę ten persikelti“, – mintimis dalijasi Kanados lietuvis.

Naujos patirtys atliekant karo tarnybą gali prisidėti prie asmeninio augimo ir stiprinti vidinį ryšį su Lietuva.

„Po tarnybos pasikeitė labiau ne santykis su Lietuva, o su savimi. Pradėjau labiau jaustis lietuviu. Patobulinau lietuvių kalbos žinias, atlikau tarnybą savo šalyje“, – teigia K. J. Lukšas.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.